

NATĀLJA LADUTJKO,
Latvijas Vides Pārvaldības asociācija
Projektu vadītāja

Raksts tapis sadarbībā ar
Latvijas Vides Pārvaldības asociāciju

www.lvpa.lv

Lielbritānijas standarts BS 8555:2003 palīdz Latvijas uzņēmumiem ieviest vides pārvaldības sistēmas

Latvijā pieauga to uzņēmumu skaits, kas ievieš vides pārvaldības sistēmas (VPS). Lielākā daļa no tiem ir lielie uzņēmumi, kaut arī vēlsts rūpniecības lielāko daļu veido mazie un vidējie uzņēmumi (MVU), kuri turklāt ir arī atbildīgi par ievērojamu daļu apkārtējās vides piesārņojuma. Arvien lielākam daudzumam MVU ir nepieciešams nodemonstrēt partneriem savas ekoloģiskās efektivitātes uzlabošanos. To ir izraisījis fakts, ka lielie korporatīvie pasūtītāji izmanto piegādātāju un apakšuzņēmēju novērtēšanas metodes, kas ietver prasību par ieviestas VPS pastāvēšanu. Turklāt, lielie pasūtītāji, kuri paši jau ir ieviesuši VPS, izvēlas piegādātājus ar tādām pat sistēmām, jeb spējīgus nodemonstrēt savus pienākumus vides aizsardzības jomā.

Daudzi MVU labprāt uzlabotu savus ekoloģiskos rādītājus, bet nezina, kā sākt, vai arī formalizētu vides pārvaldības sistēmu ieviešanas gaitā sastopas ar ievērojamām grūtībām, ko galvenokārt izraisa finanšu un cilvēkresursu trūkums.

Lielbritānijas standarts BS 8555:2003 ir izstrādāts ar mērķi sniegt palīdzību mazajiem un vidējiem uzņēmumiem, un ir praktiska rokasgrāmata visām organizācijām, kas vēlas ieviest formalizētās vides pārvaldības sistēmas - vai tas būtu ISO14001, vai EMAS. Standarts sadala sistēmas ieviešanu piecos etapos, un katru var ieviest atsevišķi kā kopējās sistēmas daļu. Sestais etaps ir ieviestās sistēmas sagatavošana sertifikācijai. Tas palīdz saīsināt birokrātiskās procedūras un pārmērīgo dokumentācijas apjomu.

Projekta pieteikumu par Lielbritānijas standarta BS 8555:2003 ieviešanu Latvijā, ko izstrādāja Latvijas Vides pārvaldības asociācija (LVPA), atbalstīja Lielbritānijas fonds "Apkārtējā vide Eiropai" (Environment for Europe Fund, Department for Environment Food and Rural Affairs, UK) 2003. gada nogalē.

Dalibai projektā tika izvēlti desmit uzņēmumi un desmit konsultanti. Firms "White, Young, Green Environment" (Lielbritānija) eksperts Etjēns Butruills (Etienne Butruille) veica nedēļu garu Latvijas konsultantu apmācību, pēc kuras sākās "angļu standarta aprobācija Latvijas augsnē". Uzņēmumi, kas veļējās piedalīties projektā, sāka vides pārvaldības sistēmu izstrādi un ieviešanu pēc BS 8555:2003 metodes, sanemot konsultantu bezmaksas profesionālo palīdzību.

Pirms katra etapa konsultanti kopā ar uzņēmumu pārstāvjiem izstrādā turpmākos uzdevumus, un etapa beigās pārskata sasniegto rezultātu. Visi uzdevumi un gaidāmie rezultāti ir siki un skaidri aprakstīti standartā, tādēļ VPS darbiniekiem nav jālauza galva, ar ko jāsāk un kādā secibā jāizpilda darbi. Lai nodrošinātu izpildīto darbu objektīvu novērtēšanu un projektā iesaistītie konsultanti iegūtu starp-etaпу auditu pieredzi, katrs konsultants pārbauda ne tikai "sava padotā" uzņēmuma darbu, bet arī viena no deviņiem pārējiem projekta dalibniekiem.

- Darba grupas "uzņēmums - konsultants" izveidotas šādā veidā:
1. SIA ARČERS - ZYGON BALTIC CONSULTING
 2. AS ARTA-F - ESTONIAN, LATVIAN & LITHUANIAN ENVIRONMENT
 3. SIA BALTIC SUPPLYING GROUP - IK DARBA VIDES KONSULTĀCIJAS
 4. AS RĪGAS VAGON-ŪPĒS RŪPNIKA - LATVIJAS PIESĀRŅOJUMU PROFILAKSES CENTRS
 5. SIA PBLC - KNOWLEDGE POWER FUTURE
 6. SIA SIGNUM - PERSONĀLA SERTIFIKĀCIJAS INSTITŪTS
 7. SIA SAJERS - BALTIKS TEHNIKA UN VIDE
 8. SIA RĪGAS FINIERU RŪPNIKA - LEILANDS UN PUTNIS
 9. SIA ELPA - ZYGON BALTIC CONSULTING
 10. AS VALTERS UN MEITA - KNOWLEDGE, POWER, FUTURE

Apmācības semināra dalībnieki. Pirmajā rindā: Etiens Butruille - eksperts no Lielbritānijas, Ieva Ševkāne - tulks, Natālja Ladutjko - LVPA Projekta vadītāja.

Sistēmas izstrādei un ieviešanai uzņēmumiem tika dots tieši viens gads - no 2004. gada maijam līdz 2005. gada maijam. Septiņus mēnešus pēc projekta sākuma tika organizēta visu projekta dalībnieku tikšanās ar auditorfirmām. Projekts vēl nav beidzies, un tādēļ ir par agru veikt rezultātu kopsavilkumu, tomēr gribētos padalīties ar projekta realizācijas gaitā gūtajiem iespādiem.

Pirmais, ko projekta organizatori atklāja dalībnieku atlasē, bija mazā un vidējā biznesa pārstāvju neeksistējošās vai ārkārtīgi virspusējās zināšanas par VPS. Reiz pat gadījās kāds patiess kuriozs - viens no uzņēmumiem, kas pieteicās projektā, neatsūtīja savu pārstāvi uz apmācības semināru. Izrādījās, ka uzņēmuma vadītājs domājis, pietiek tikai pieteikties dalibai projektā, lai uzņēmums jau saņemtu ISO 14001 sertifikātu un naudas prēmiju no ES, "tā kā viņa uzņēmumā jau tāpat esot ideāla kārtība un tirība, un nekādas sistēmas viņam nevajagot".

Kad pienāca laiks atskaitīties par sistēmas izstrādes pirmajiem etapiem, divi mazie uzņēmumi atteicās no tālākas dalības projektā, savu lēmumu motievējot ar laika un cilvēkresursu nepietiekamību. Tomēr pamatīgākas analīzes rezultātā tika atklāts patiesais iemesls - motivācijas trūkums. Tā kā neviens no pasūtītājiem nekad nebija pieprasījis VPS pastāvēšanu uzņēmumā, vadība nerēdzeja jēgu izstrādes papildus darba izmaksām un finanšu izdevumiem saistībā ar sistēmas sertifikāciju.

Daudz veiksmīgāk bija VPS ieviešana uzņēmumos, kuriem bija specīga motivācija, kas radusies tirgus apstākļu ietekmē, un, līdz ar to, patiesa vadības ieinteresētība. Uzņēmumos, kuros nebija vērojams patiess vadības atbalsts, VPS kvalificētu vadītāju pūles nedeva nepieciešamos rezultātus.

No projekta izstājušos uzņēmumu vietu ienēma jauni dalībnieki, kas sekmīgi darbojas daudz saspringtākos laika ietvaros. Projekta organizētāji cer, ka noslēgumu 2005. gada 30. aprīli sagaidīs visi kopā.

Projekta realizācijas gaitā standarts BS 8555:2003 tika pārtulkots latviešu valodā un drīzumā tas būs pieejams visiem interesentiem Latvijas valsts standartā.

Sīkāk par BS 8555:2003 standarta metodes priekšrocībām VPS ieviešanā Jūs varēsiet uzzināt no pašiem projekta dalībniekiem noslēguma seminārā, kas ir plānots šī gada 27. maijā. Sekojet informācijai Latvijas Vides pārvaldības asociācijas mājaslapā www.lvpa.lv.